

Logopedisk utredning av läsning, skrivning och språk

Victoria Plass

Sammanfattning

Victoria Plass har undersökts med avseende på läsning, skrivning och språk den 16 och 17 februari 2009 vid Talkliniken, Danderyds Sjukhus AB. Hon är vid tiden för utredningen 19 år.

I samtal med Victoria framkommer att hon i dagsläget inte upplever några svårigheter med läsning och skrivning. Hon berättar att hon tidigare tyckte att läsning var tråkigt och att hon undvek att läsa i skolan. I årskurs sex genomgick hon en läs- och skrivutredning på Danderyds sjukhus och fick då diagnosen dyslexi. Efter utredningen fick Victoria tillgång till hjälpmedel i skolan och hon har goda betyg från såväl högstadiet som gymnasiet. För ungefär ett år sedan började Victoria träna med den så kallade Kattmodellen. I dag tycker hon att det är skoj att läsa och sträckläser tjocka böcker på fritiden. Victoria planerar att studera till arkitekt och vill nu göra en läs- och skrivutredning för att undersöka om hon behöver få stöd under högskolestudierna.

Utredningen visar att Victoria inte har läs- och skrivsvårigheter av den typ som brukar kallas dyslexi. Hon har en normal teknisk läsförmåga och en god läshastighet. Hennes läsförståelse undersöks i ett omfattande läsförståelsetest och hon får då ett gott resultat. I stavningsprovet framkommer att Victoria är osäker på vilka ord som stavas med dubbelteckning, men hennes resultat ligger ändå inom normalområdet. Vidare visar utredningen att Victoria har ett gott ordförråd och en normal satsförståelse. Hon återberättar en uppläst text på ett utmärkt sätt och kan svara på frågor om en text hon lyssnat på. Hennes visuella förmåga ligger inom normalområdet och bör inte ha lagt hinder i vägen för hennes läs- och skrivutveckling.

Eftersom Victorias resultat på läs- och skrivproven ligger inom normalområdet för en vuxen person är diagnosen specifik läs- och skrivsvårighet/dyslexi inte aktuell. Hon har i dag en funktionell läsförmåga och en god läsförståelse, vilket ger henne förutsättningar att studera på högskola utan kompensatoriska hjälpmedel.

Diagnos: se ovan

Artikulation

Artikulationen kan ha betydelse för läs- och skrivutvecklingen. En säker artikulation kan göra det lättare att koppla språkljud till bokstav.

Test & resultat: Manual 2008: artikulationsväxling och repetition av artikulationskrävande ord

Tolkning: Victoria utför artikulationsväxlingarna utan svårigheter och upprepar samtliga artikulationskrävande ord korrekt. Hennes artikulationsförmåga är normal för åldern.

Auditivt minne

Det auditiva minnet har bland annat stor betydelse för vår förmåga till språkinläring och språkförståelse. Ett begränsat auditivt minne kan vara en av orsakerna till läs- och skrivsvårigheter.

Test & resultat Manual 2008: repetition av orelaterade ord och meningar
Manual 2008: sifferrepetition
Logos fonologiskt korttidsminne: percentil 89,6
Logos arbetsminne: percentil 95,0

Tolkning: Victoria repeterar sju siffror framlänges och tre till fyra siffror baklänges. Hon minns fem orelaterade ord och upprepar meningar med upp till fjorton ord korrekt. I datorprogrammet Logos får hon goda resultat på de uppgifter som testar korttidsminne och arbetsminne. Victorias minne för talat språk ligger inom normalområdet för en vuxen person.

Fonologisk förmåga

Uppgifter inom området fonologisk förmåga förutsätter ljudsäkerhet, abstraktionsförmåga och ett bra arbetsminne. Dessa faktorer har en mycket stor betydelse för utvecklingen av ordavkodning och stavning.

Test & resultat: Manual 2008: ordsegmentering samt repetition av nonsensord
Fonologisk medvetenhet (Paulin):40/40 rätt

Tolkning: När Victoria ska säga hur riktiga och påhittade ord stavas har hon vissa svårigheter med de längre riktiga orden. Hon kan dock med säkerhet segmentera de riktiga orden och repeterar dem också helt korrekt. I testet Fonologisk medvetenhet klarar hon alla uppgifter, även om vissa uppgifter är något utmanade för henne.

Visuell förmåga

Den visuella förmågan avser förmågan att tolka och minnas intryck som man tar in via synen, vilket kan ha betydelse för hur säkert och snabbt man kan avläsa text.

Test & resultat: Teckenkedjor (Jacobson): 37 poäng, stanine 4
 TVPS III Test of Visual-Perceptual Skills
 visuell diskrimination: 16/16 rätt, percentil 91
 visuellt minne: 14/16 rätt, percentil 37
 visuella spatiala relationer: 15/16 rätt, percentil 37
 visuell formkonstans: 16/16 rätt, percentil 98
 visuellt sekvensminne: 11/16 rätt, percentil 16
 visuell figur/bakgrund: 16/16 rätt, percentil 98
 visuell helhet: 15/16 rätt, percentil 75
 Logos visuellt korttidsminne: percentil 34,1

Tolkning: De sammantagna resultaten visar att Victoria har en normal visuell förmåga. Hon ligger inom normalområdet i det omfattande testet TVPS där uppgiften är att tolka figurer och mönster. Victorias resultat i det datorbaserade testet Visuellt korttidsminne ligger också på en förväntad nivå för åldersgruppen.

Språklig förmåga

En god språklig förmåga är viktig för kommunikation och inläring via såväl skrift som tal. Ord- och meningsförståelse har stor betydelse för läsförståelse.

Språkförståelse

Test & resultat: DLS ordförståelse (Järpsten): 29/34 rätt, stanine 7
 Manual 2008: logiskt grammatiska meningar
 Hörförståelse (återberätta uppläst text): Byberga ur A-ning (Lindström & Werner)
 Logos hörförståelse: percentil 100

Tolkning: Victoria har en normal förståelse av ord och en god förmåga att tolka logiskt grammatiska meningar. Hon återberättar sammanhanget och detaljerna i en uppläst text på ett utmärkt sätt. Hennes språkförståelse ligger inom normalområdet för en vuxen person.

Uttryck

Test & resultat: BNT (Boston Naming Test): 54/60 rätt, stanine 8 (åk 9)
Fonologiskt ordflöde (FAS): 11+8+9 = 28 ord
Semantiskt ordflöde (djur & verb): 28 djur och 15 verb

Tolkning: Victoria har ett gott ordförråd och kan snabbt mobilisera ord under tidspress.

Läsning

Läsning brukar analyseras i avkodning (lästeknik) och förståelse. För att tillgodogöra sig innehållet i texter behöver båda delarna fungera, kombinerat med motivation och intresse för det lästa.

Avkodning

Test & resultat: Ordkedjor (Jacobson): 30 poäng, stanine 4
Meningskedjor (Jacobson): 46 poäng, stanine 5
LS avläsning ord: 48/50 rätt, tid: 48 s, stanine 6
LS avläsning nonsensord: 48/49 rätt, tid: 62 s, stanine 4
Högläsning av text: Visslingen
Logos ordidentifiering: percentil 74,5
Logos fonologisk läsning: percentil 44,2
Logos ortografisk läsning: percentil 59,9

Tolkning: I ett flertal avkodningstest får Victoria åldersadekvata resultat, vilket visar att hon har en fungerande lästeknik. När hon får högläsa en text läser hon med bra flyt och hög hastighet.

Läsförståelse och läshastighet

Test & resultat: LS läsförståelse: 16/20 poäng, tid: 28 min, stanine 7
DLS läshastighet: 31 poäng, stanine 6
Logos läsförståelse: percentil 100
Logos läsflyt: percentil 88,1

Tolkning: Victoria läser med en normal hastighet för åldern och med ett gott flyt. Hon har en god läsförståelse vid både tyst läsning och högläsning.

Skrivning

Att formulera sig i skrift är den mest avancerade språkliga uppgiften och kan beskrivas utifrån form (till exempel stavning och interpunktion), innehåll (ordförråd, idéer) och användning (att texten har en tydlig mottagare).

Stavning

Test & resultat: DLS rättstavning: 27/36 rätt, stanine 4

Tolkning: Victorias resultat på stavningsprovet ligger inom normalområdet. Av de ord som felstavas blir det dock tydligt att hon är osäker på vilka ord som stavas med dubbelteckning.

Arbetssätt

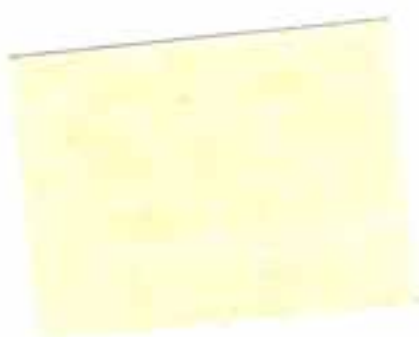
Allt lärande förutsätter ett fungerande arbetssätt: att kunna planera uppgifter, att komma i gång, att utföra och därefter kontrollera resultatet. Arbetssättet påverkas också av vår förmåga till uppmärksamhet, koncentration och uthållighet.

Victoria arbetar fokuserat i timplånga arbetspass. Hon lyssnar uppmärksamt på instruktionerna och kommer snabbt igång med de olika uppgifterna.

Talkliniken
Danderyds Sjukhus AB
Stockholm 09-02-17

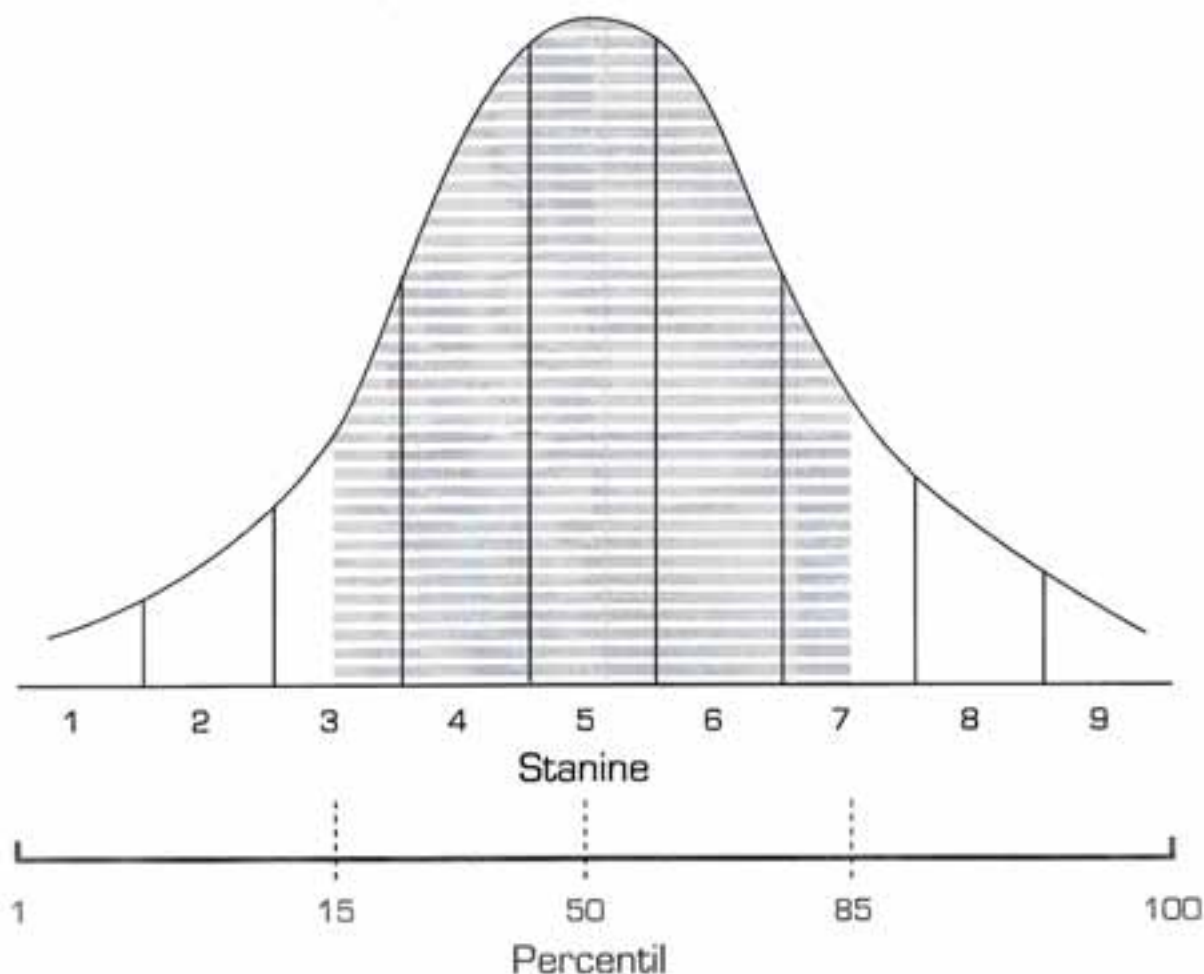
I tjänsten,

Julia Wallmann
Leg logoped
Tel. 08-690 66 86

Så här tolkas resultaten

Många testresultat redovisas i så kallad *staninepoäng*. Det innebär att resultatet jämförs med hur en stor grupp jämnåriga klarat samma prov. Stanineskalan har nio skalsteg. Något förenklat kan man säga att staninevärde 4, 5 eller 6 är normalresultat. Staninepoäng 7, 8 eller 9 är resultat långt över genomsnittet. Låga staninevärden på 1, 2 eller 3 betyder motsatsen: att individens resultat avviker negativt från medelvärdet för årskursen. Enstaka låga staninevärden medger inte några säkra slutsatser. Flera låga resultat under en viss rubrik, till exempel ordavkodning, kan däremot tolkas som svårigheter inom detta område.

Andra resultat i utlåtandet presenteras i så kallade *percentiler*. Ett resultat inom den 57:e percentilen betyder exempelvis att individen har presterat lika bra eller bättre än 57 procent av sina jämnåriga. Låga resultat, kring den 15:e percentilen eller lägre, tyder på svårigheter i den aktuella uppgiften.

